Број 236 У Новом Саду у петак 24 октобра 1908 Година XLIII.

„Застава“ излази сваки дан изузев, а недељом осим и данима иза недеље и свеца једарод.

Жена је за Угарску, кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 70 нов. а на три месеца 8 круна.

Појединих јутарњих бројева стаје 2 потуре.

ЗАСТАВА

Огласи се плаћа са 12 нов. од сваког реда ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Чанића Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Појединих јутарњих бројева стаје 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ. (Јутарњи лист.) ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

Шта је ново!

(Писмо уредништву „Заставе“.)

XV

Прво ћу вам рећи: шта је ново у Европи, па онда шта је ново у Хрватској и Славонији. Или не! Прво ћу вам рећи: шта је ново у Хрватској и Славонији, па онда шта је ново у Европи. То је тако право. Јер до сад је Хрватска и Славонија лежала у Европи, а ако потраје како су неки Хрвати смислили, Европа мора ускоро лежати у Хрватској и Славонији. Дакле Хрватска и Славонија — напред.

За сада браћа Хрвати, нарочито они који признају Старчевића за пророка, иду по Загребу и вичу: доле Срби! А кад се од тог уморе, онда вичу: Босна је хрватска Дајте нам Босну! А кад се и од те вике уморе, онда поново вичу: доле Срби!

Ко ово чује, мора мислити, да је Хрватска и Славонија најсретнија земља. Све је у њој у реду. Сви су у њој задовољни, и немају других брига, него да још мало пригњаве Србе, па да онда усреће Босну и Херцеговину.

Напослетку са неке стране и јест тако У Босни и Херцеговини има бар двапут толико Срба колико Хрвата И ту Срби морају доле, ако ће Хрвати да дођу горе. Доле Срби; Босна је Хрватска!

Но с друге стране изазива ово јадну Босну управо на метеж. Јер кад чују те усклике Срби у Босни, лепо ће се радовати. Није њима доста свега него још да их присједињују Хрватској.

Ја не знам како ви браћо, али за мене је најстрашније, кад видим болесна човека, који хоће да се жени и умножава. А има доста таквих. Лице му упало, бледо-жуто, очи сјаје грозницом, а зацено се од кашља. Обе му цигерице труле, живот му је у носу. Па место да се најозбиљније лечи, а он говори о женидби и умножавању. Да му се не затре фела.

Тако ми данас долази Хрватска и Славонија. Да се човек заплаче над њом. Нема ни форму државе... Уставност јој је увела, жута као смиље, (а уставност није смиље, да треба да се жути). По плућима, којима треба да дише, пао јој је Раух, у крв јој је ушао Црнковић У болу своме крши руке, њено тешко дисање прекида кашаљ и узвик: Авај, помагај!

И место да лечи своје зло, тражи анексију и умножавање. Хоће Босну.

Данас сви напредни лечници траже, да се болесним младожењама забрани женидба. Кажу: Грешно је да труо и болестан човек унесрећује ону. којом се везује. Нека се прво излечи, ако може. Ал овде ни је реч само о једној особи. Болесна, несрећна Хрватска и Славонија хоће на своје разривене груди да притисне Босну и Херцеговину, хоће својим јектичавим загрљајем да је усреће. Та то већ ни Бог не би требао да дозволи, а не људи

Хрватска и Славонија треба да се лече, озбиљно да се лече.

А Европа?! Шта она ради? Договара се А шта се договара? Договара се: хоће ли да се договара на конференцији или неће да се договара.

И ово дотле било би врло занимљиво, али се данас помало у свакој држави оштре сабље. Но ко мисли, да ће ускоро што бити варе се Рата већ и зато неће бити јер се сувише говори о њему. Него тамо после, кад све новине затрубе. да је мир потпуно осигуран, онда ће бити већ — опасније.

Велико-српска пропаганда.

Бечки листови кренули су велику хајку због таковане велико-српске пропаганде Хоће силом да нађу завере и заверенике.

Види се јасно, да је бечким листовима стало до тога. да и зазову хајку против Срба. Ти ме хоће да застраше Србе и да их гурну у крај.

Али ово није доста бечким листовима Они хоће да застраше и кошутову странку и да њих гурну у крај Зато су се нарочито окомили на Кошута, Бајањија и друге. Пребацују Кошуту и Бајањију, да су у свези са Србима нарочито радикалима ковали завере нарочито 1904 и 1905 год. Говоре о неком оружју, како је Кошут кришом одлазио у Београд, како је преговарао с Пашићем, како су у том послу посредовали српски радикали и т. д.

Кошут и Бајањи поричу те ствари. Али то не помаже. Сваки дан „Рајхспост“, „Фатерланд“ и други бечки листови износе нове и нове ствари, које нити су биле нит су могле бити И дошло је дотле, да један министар, који је вођа већине (Кошут) мора да даје изјаве и да се брани да он није — велеиздајник.

И некоји мађарски листови, који хоће да оборе Кошута, држе страну тим бечким листовима. Они траже сад да Кошут и мађарска независна странка прекину сваку везу са српским радикалима. (А та је веза скоро никаква Једино у нашим автономним стварима било је преговарања). „Будимпешти Хирлап“ тражи поново прекидање свију веза. Гроф Бајањи је рекао у својој изјави, да њега не могу одвратити од његовог досадањег пута. А тај лист му довикује: „Ако не мислите држави зло, морате прекинути са Томићима

Ствар је јасна. Овим сумњиченњима на све стране, хоће или да оборе мађарску независну странку, или да је застраше укутају. те да се не покаже жива и да пристане на све, што се у Бечу кува. А да траже српске коже, то је јасно. Тек преко нас мисле да могу погодити кошутову странку, и ту мора да будемо криви ми. Или да зелокотимо уста са три локота

Што се нас тиче, нас неће ніко застрашити. Оно што су измислили против нас, није истина. А ми из ове коже никуд Остајемо Срби и радикали. Друго што нат хоћемо да будемо, нити можемо

Анексија Босне и Херцеговине и независна Бугарска.

Изјава дра Миловановића.

Српски министар спољних послова др Миловановић када је полазио из Лондона, рекао је, пред сарадником париског листа „Журнала де Деба“ ово: Остављам Лондон испуњен осећајем, да су ме разумели и да нам је јавно мнење наклоњено. Нашло се да наше жеље и наши захтеви нису ни неправедни ни претерани Не знам, колико ће се Енглеска заузети за нашу ствар, али сам добио јасан утисак да наша народна ствар, која сада преживљује оштру krizу, није усамљена ни напуштена. Она је нашла струју која је разуме. Затим је рекао, да је саопћио Грају захтеве српске владе Српска влада тражи уступак земљишта у Босни и Херцеговини на северној страни новопазарског санџака. То тражи стога, да би се одвајањем земљишта Аустроугарске од земљишта Турске потпуно спречило продирање Аустроутарске на Југ; да би се спојила Србија и Црна Гора и да би се Србија приступом ка пристаништима Јадранског Мора ослободила економског јарма Аустроугарске Поред ових стварних захтева изразио је и жеље, која ће знатно допомоћи одржању мира на Балкану Рекао је, да велике силе, ако желе мир на Балкану, треба да осигурају балканским државама њихово народно развиће. — Истакао је затим пред дописником, како га је енглески министар спољних послова Грај врло љубазно примио и како је јако наклоњен Србији.

Престолонаследник о оставци краља Петра.

Када се у бечкој и будимпештанској штампи пронео глас о оставци краља Петра, престолонаследник Ђорђе рекао је, како јављају београдски листови, да би он највише волео, да краљ Петар што дуже поживи и остане на престолу Србије. Па је додао: „Његово искуство и познавање света, сада нам је вредније но икада. Мени треба још да стичем искуства и да радим, док се спремим да будем вољан и прави владалац, у кога ће цео народ гледати с највећом пажњом.“

Пут српског престолонаследника

Српски престолонаследник Ђорђе на путу своме из Петрограда стигао је синоћ у Букурешт Како јављају одande, румунска се омладина спремила, да га што свечаније дочека. У част доласка наследника српског престола хоће румунска омладина да приреди сјајне манифестације српско-румунског споразума.

Амерички Срби и анексија.

И Срби, који живе у Њујорку, одржали су 11. октобра велики народни збор, на којему су жестоко протестовали против анексије Босне и Херцеговине Аустроугарској Уједно су решили, да у случају потребе све своје моралне и материјалне снаге уложе у одбрану права српског народа. Са збора послати су поздрави бројави краљу Петру и кнезу Николи Председнику америчких Сједињених Држава послат је призив, да посредује, да се поштују права народа Босне и Херцеговине, да сам одлучи о својој судбини.

Поздрав руској думи.

Јуче су, преко Букурешта, председници српских хуманих друштава послали государственој думи у Петрограду овај бројавни поздрав: „У име свих хуманитарних друштава у краљевини Србији честитамо рад представништву великог братског нам руског народа, молећи да у овим по српски народ судбоносним тренутцима узме у одбрану питање животних интереса српскога народа, чији је опстанак на јужној страни Словенства битно угрожен анексијом двеју српских земаља. Српски се народ с правом нада' да га велики руски народ неће оставити усамљена у борби за његова света права и у томе уверењу кличемо: — Да живи Његово Величанство император! Да живи государствена дума! Да живи велики руски народ!“

Догађаји у Србији.

Телефонисткиње београдске телефонске централе решиле су, да сав новац који је прикупљен за оснивање фонда телефонисткиња, приложе друштву „Црвеног Крста“. Овај се новац налази код управе фондова и износи преко 12000 динара.

Турска пропушта оружје за Србију.

Као што је познато, француски брод „Мемфис“ и грчки брод „Масалија“ стигли су у солунско пристаниште са ратним материјалом за Србију. Бродови ти нису могли искрцати три дана своју робу на железнице, које ће је даље однети за Србију, пошто је тре-

бала прво турска влада то да дозволи. Некоји листови нерасположени према Србији почели су одмах писати, да турска влада неће ни дозволити искрцавање тог војног материјала и пренос његов кроз Турску. Међутим најновије вести из Цариграда и Солуна јављају, да је турска влада дозволила да се искрцава и кроз Турску железницом проносе ратни материјал за Србију.

Балкански савез

Из Петрограда јављају, како у круговима думе верују у то, да ће Србија, Турска, Црна Гора и Бугарска склопити међу собом балкански савез Енглеска, Русија и Француска раде на томе. Србија је Турској већ понудила савез Бугарски кнез Фердинанд већ је пријавио свој долазак у Петроград, и то доводе у вези са склапањем балканског савеза.

Русија и Србија.

Новије вести из Петрограда потврђују оку ранију вест, да је цар примио председника думе Хомјакова и скоро два сата разговарао с њиме. Хомјаков је цару изнео подробно становиште думе у питању Балкана Цар је уверио Хомјакова о својој пријатељској словенској политици на Балкану и верно ће потпомагати Србију у данашњем озбиљном стању, у ком се ова налази.

Престолонаследник Ђорђе је пре свога одласка из Петрограда примио сарадника „Новоје Времја“ и рекао му: „Саопштите руском друштву, да сам са политичким успехом пута свога у Петроград врло задовољан Дочеком, којим сам примљен, указана ми је велика част. Два пут сам био у Петрограду и оба пута сам најлепше дочекан Цар ме је одликовао орденом Александра Невског и тиме је доказао своју пажњу не само према мени, већ и према Србији“

Из Београда јављају, да је краљ Петар брзојавно захвалио цару Николи, што му је сина, престолонаследника Ђорђа тако срдачно примио.

Бојкот аустроугарске робе у Турској.

Најновије вести из Трста потврђују, да бојкот против аустроугарске робе у Турској узима све већи размер. Учестала су јако писма преносилаца робе упућена творничарима, да зауставе одашиљање робе на исток. Ту прилику бојкота нарочито су добро за себе употребили руски и енглески фабриканти, да продају своје робе што јаче протире у Турској. И руске фабрике шећера у Баку и власници руских извора нафте добили су већ силне знатне поручбине из Турске. Из Одесе је у Солун већ послато две хиљаде џакова шећера. Тако велика количина још није ни из једне државе извезена одједном у Турску. — Вести аустријских творничара истичу отворено велику бојазан, да ће Русија и Енглеска истиснути посве аустроугарску робу из Турске.

Нова школа у — Ловри.

Приходом од „школских жигица“, што га сваке четврти у свакој години предаје творница жигица Рајснерова у Осеку епарх. шк. фонду будимском, подигнута је у Ловри лепа нова српска школа Школа та је отворена почетком ове школске године И патријарх српски Лукијан је овластио епархијског шк. реф К. Миловановића, да за ту школу набави на његов трошак сва потребна учила школска.

Пољаци — српски добровољци.

Петроградско „Ново Време“ добило је из Галиције писмо на пољском језику, потписано од десет пољских образованих младих људи. — Писмо гласи: „Сазнавши из пољских листова да се сада налазе у Петрограду два српска официра ради организовања добровољачких чета, обраћамо се уредништву с покорном молбом да посредује да и ми будемо уписани у редове добровољаца Обратили бисмо се непосредно овим српским официрима, али не знамо њихову адресу. Ми смо стари од 18 – 20 година. Молимо да нам саопште појединости о пријему добровољаца; међу овдашњом пољском омладином наћи ће се много њих, који ће се уписати. Као Словени ми се можемо борити само у редовима Словена. Ми живо осећамо стид, што су се у последњем рату за ослобођење очеви наши борили у редовима Турака. Са задовољством ћемо ући сада у редове словенске, да помогнемо нашој јужној браћи у борби на живот и смрт с нашим заједничким непријатељем Аустријом“.

„Ново Време“ је пропратило ово писмо браће Пољака овим коментаром: Ово писмо живо слика онај расцеп у пољском друштву, који се појавио у пољској штампи приликом претреса питања о анексији Босне и Херцеговине. Пољска клерикална и национална демократска штампа одобрила је држање пољских делегата у Пешти. Само су прогресивни пољски органи у Варшави и Кракови оштро осудили нови немачки налет на српске земље Они су се сетили улоге Аустрије у подели Пољске и предочили су штету, која се наноси читавој словенској ствари анексијом двеју великих српских покрајина. Ови гласови сведоче, да језуитски отров није још заразио у корену сва пољска срца, да се многа од њих још могу искрено одушевити словенским осећајима. — Пољски добровољци у редовима српске војске, хтели би, како изгледа, да искупе грехове не само оних Пољака што су предали Босну и Херцеговину у Пешти, него и оних у Петрограду који се не устручавају да у свом органу „Крају“ штампају предлог некаквог пољског посланика, да се краљ Петар за добру награду коју би му дала Аустрија, одрече престола и да се Србија уједини под скиптром Хабзбурговаца...

Украо дете помоћу аутомобила.

У Хамбургу се ових дана десио један необичан догађај који држи читаву варош у узбуђењу. Четвртогодишњи дечак Адолф Хиршман играо се на улици на најживљем месту у Хамбургу. Родитељи дечкови отишли су у Америку а њега су оставили код своје бабе да га причува док се они не врате. Док се дечко играо, стигне један аутомобил у коме је седео један господин. Исти изађе из аутомобила и зграби дечка, посади га поред себе и тако одјури Са дечком се била играла и једна девојчица, ова случајно упамти број аутомобила и каже дечковој баби. Баба пријави ову ствар полицији, а полиција набрзо ухвати управљача аутомобила и од њега сазна, где се исти господин што је украо дете искрцао Наскоро затим добије полиција писмо од лопова, које је било управљено на бабу дечакову. У том писму јавља лопов баби да ће јој унука вратити, ако му по пошти пошаље шест хиљада марака пост ре танте Баба то учини и тако добије унуче натраг, а лопова приликом предаје новца на пошти у лицу неког безпосленог трговачког помоћника ухвате. Он тврди да га је послао неки трговац Фајтнер, али полиција у то не верује и држи ги у истражном затвору.

Брзојави „Застави“.

Стигли 23. октобра.

Српска народна скупштина.

Београд. Председништво народне скупштине издало је овај извештај: Народна скупштина у двема тајним седницама у уторак после подне и у среду пре подне саслушала је владин извештај о положају, као и обавештење и одговоре на питања, која су стављена од стране појединих народних посланика. Према тим обавештењима народна скупштина је са задовољством примила на знање, да Србија с обзиром на тежак положај предузима све, што је потребно за одлучну одбрану српских интереса. Да ће Србија продужити потпуно коректно држање испуњавајући даље све међународне дужности. Да судећи по пријатељском расположењу јавнога мнења у Европи и осећаја правичности код великих сила има основа очекивати правично решење српских захтева. И да ће према свему томе Србија без узнемирења сачекати састанак конференције и њена решења.

Збор Франковаца против Срба.

Загреб. На данашњем великом збору Старчевићанаца изјавио је Франк, да је збор сазван за то, да се чује мнење присталица странке о „великосрпској пропаганди“. Бошњак је предложио, да се краљу захвали на анексији Босне и Херцеговине и да се умоли, да се ове припоје Хрватској. То је једногласно примљено. Елеговић износи подужи предлог у којем се вели, да се рад „велико српске пропаганде“ не може више трпети, због тога има јаких агитација и против Хрватске. С тога се треба борити против „велико-Срба“. На велике силе треба упутити меморандум, да пораде да се Босна и Херцеговина припоје Хрватској. Саветује још да се створи војничка легија против „велико-српске пропаганде“. — (На ову најновију подлост Франковаца осврнућемо се. Пр. ур. „Заст“.)

Одговорни уредник
Константин Брадваровић

Трговина.

Будимпешта, 5. новембра 1908. год.

(Брзојавни извештај.)

Готова роба.

Раж прве каквоће 18 к. 70 п. до 18 к. 85 п.
Раж средње каквоће 18 к. 35 п. до 18 к 60 п
Јечам за храну 15 к 40 п. до 15 к. 90 пот.
Јечам за кување пива 16 к. 40 п. до 16 к. 60 п.
Зоб прве каквоће 15 к. 80 п. до 16 к. 30 п.
Зоб средње каквоће 16 к. 60 п. до 16 к. 79 п.
Кукуруз домаћи 16 к. 80 п. до 16 к.95 п.
Жито за октобар 22 к. 70 п. до 22 к. 72 п.
Раж за октобар 1908. 23 к. 28 п. до 23 к. 30 п
Кукуруз за август 1908. 19 к. 42 п до 19 к. 44 п

Све од 100 кила.

Календар „РАД“.

Увелико се штампа и ускоро ће изаћи календар „РАД“. У њему ће бити врло одабрана садржина и врло лепих слика. Поруџбине треба слати: Управи деоничарског друштва „Рада“ у Руми.

ТРГОВАЧКИ
ПОМОЋНИК
шпецерајске, фарбарске и мешовите струке може одма ступити Упитати администрацију „Заставе“. 1485 2—3

ДВА САЏИЈСКА ПОМОЋНИКА
СРБИНА
један старији један млађи потребују часовничарско јувелирској радњи
Мих. М. Пешковића
Београд — Теразије.
1425 3 5

ЧИТАЈ ПА НАРУЧИ!
КАФЕ ТРЕБА СВАКОЈ КУЋИ.

Кафа у врећама од 5 кика франко уз поузеће.

Арабија I-а	1	кила	Круна	2·60
Сантос	1	„	„	2·50
Сантос перла	1	„	„	2·90
Либерија огромно зрно	1	„	„	3·10
Куба средња	1	„	„	3·20
Куба прима I-а	1	„	„	3·60
Куба перла	1	„	„	3·90
Порторико -а	1	„	„	3·70
Порторико перла	1	„	„	3·80
Куба I-а пржена	1	„	„	3·80
Куба средња пржена	1	„	„	3·20

У 1 пакет дајем и 2—3 врсте, засеб о спаковане

Кафе су нефарбане.

Зејтин (УЉЕ). У лименима кантама од 5 кила франко:

5 кила	столног финог	Кр	9·—
5 „	Бари-италијански	„	10· —
5 „	Ница француски	„	12·—

Чај (ТЕЈ): Руски караван чај 1/4 кгр. 2·50
Мандарин кина чај 1/4 „ 3·60
Најбољи Пеко Меланж чај 1/4 „ 5·

Уз 5 кила кафе може се и 1/4 кгр. теја припаковати, чиме се ушпара поштарина

За цењене поручбе моли

Александар Милутиновић и др.
Fiuma, Via Pomerio.
1280 7—15

СРПСКА РАДИОНИЦА ЈОРГАНА
Зорке Милићеве
у Новом Саду, житна пијаца бр. 3. прима и израђује сваковрсне
ЈОРГАНЕ.
Писмене поруџбине са стране разашиље поштом уз поузеће о свом трошку. — Јамчи за најбољу израду као и најумеренију цену. Препоручује се поштованим Српкињама као и г. г. Србима трговцима. 792 26—30

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.